

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 12.11.2010
COM(2010) 667 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Единайсети доклад за практическата подготовка за разширяването на еврозоната

{SEC(2010) 1373}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Единайсети доклад за практическата подготовка за разширяването на еврозоната

1. ВЪВЕДЕНИЕ

На 13 юли 2010 г. Съветът взе решение, че Естония отговаря на необходимите условия за приемане на еврото¹. Следователно Естония ще се присъедини към еврозоната от 1 януари 2011 г., с което общият брой на държавите-членки, приели еврото, ще стане седемнайсет. Обменният курс между естонската крона и еврото бе неотменимо фиксиран на 15,6466 естонски крони за едно евро².

Практическата подготовка за преминаване към еврото навлезе във финалния си етап. В настоящия доклад се оценява актуалното състояние на практическата подготовка за въвеждането на еврото в Естония, като конкретно се разглеждат подготовката за въвеждане на еврото в обращение, мерките за защита на потребителите през периода на преминаване към еврото (в т.ч. споразумението за справедливо ценообразуване) и комуникационната кампания. Освен това в него са представени обобщените резултати от последното проучване на общественото мнение относно еврото, проведено в осем централно- и източноевропейски държави-членки, които все още не са приели единната парична единица (включително Естония).

В приложения работен документ на службите на Комисията са представени подробности относно подготовката за въвеждане на еврото в останалите държави-членки на ЕС, които все още не са приели единната парична единица и не са договорили клауза за неучастие.

2. АКТУАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПОДГОТОВКАТА ЗА ПРЕМИНАВАНЕ КЪМ ЕВРОТО В ЕСТОНИЯ

На 14 октомври 2010 г. Естония прие деветата версия на своя „План за приемане на еврото“. Спрямо предходната версия от април 2010 г. в настоящата актуализация бяха включени:

- Участието на около 180 естонски пощенски станции в процеса на доставка на евробанкноти и евромонети за населението и изтегляне на естонските крони от обращение.
- Разпространяването на 600 000 опознавателни комплекта от евромонети сред населението от 1 декември 2010 г.

¹ Решение 2010/416/ЕС на Съвета от 13 юли 2010 г. в съответствие с член 140, параграф 2 от Договора относно приемането на еврото от Естония от 1 януари 2011 г., ОВ L 196, 28.7.2010 г., стр. 24.

² Регламент (ЕС) № 671/2010 на Съвета от 13 юли 2010 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния курс към еврото за Естония, ОВ L 196, 28.7.2010 г., стр. 4.

- Използването на банкноти от 20 EUR в терминалните устройства („банкоматите“) през периода на двойно обращение. С това се цели намаляване на броя на разпространяваните чрез банкоматите банкноти от 50 EUR, за да могат търговците на дребно да връщат ресто единствено в евро.
- По-подробен план и описание на свързаните с въвеждане на еврото обучения на лицата, боравещи с пари в брой.

Подробни коментари могат да бъдат намерени в следващите раздели, но като цяло тези мерки се приветстват и се очаква да способстват за по-плавното и успешно преминаване към еврото.

2.1. Подготовка на смяната на парите в обращение

Пускането на еврото в обращение ще стане по три основни направления: търговски банки, банкомати и търговци на дребно.

За да може да изтегли естонските крони от обращение и да подsigури необходимите логистични резерви, Естония ще вземе заем от Евросистемата в размер на 44,89 млн. EUR под формата на евробанкноти, които ще се доставят от Централната банка на Финландия, и е поръчала 194 млн. евромонети. Евромонетите с естонска национална страна ще бъдат изсечени от Монетния двор на Финландия. Производството на монетите е вече факт, като до средата на септември бяха изсечени приблизително 40 % от монетите. Останалата част ще бъде произведена и постепенно доставена до края на март 2011 г.

Преди деня на въвеждане на еврото банките и техните клиенти ще бъдат захранвани предварително и вторично с евробанкноти и монети на обща стойност 235 млн. EUR, което съответства на около 40 % от естонските крони в обращение. **Предварителното захранване** с евромонети започна в средата на септември, а предварителното захранването с евробанкноти се планира да започне на 15 ноември. До средата на септември Централната банка на Естония („Eesti Pank“) бе сключила споразумения за предварително захранване с 10 банки. Утвърдена бе рамката за **вторично предварително захранване** на клиентите на търговските банки с евромонети, но до началото на октомври банките не бяха отчели развитие по този въпрос. Вторичното предварително захранване с евробанкноти ще започне на 1 декември. Естония ще бъде освен това първата държава-членка, която ще прилага новите опростени насоки на ЕЦБ относно вторичното предварително захранване³, които се базират на натрупания при предходни преминавания към еврото опит. Най-много пет календарни дни преди деня на преминаване към еврото търговците на дребно, които са подписали опростен договор за вторично предварително захранване, ще получат до 10 000 EUR⁴.

³ Насоки на ЕЦБ (ЕЦБ/2008/4) от 19 юни 2008 г. за изменение на Насоки ЕЦБ/2006/9 относно някои приготовления за преминаването към парична наличност в евро и за първоначалното зареждане и подзареждането с евробанкноти и монети извън Еврозоната, ОВ L 176, 4.7.2008 г., стр. 16.

⁴ Опитът показва необходимостта от опростена процедура, за да бъдат убедени основно търговците на дребно да участват във вторичното предварително захранване. Стандартният договор за вторично предварително захранване предвижда тежки санкции, ако предварително предоставените наличности в евро бъдат пуснати в обращение преди деня на преминаване към новата парична единица, и изисква значително засилване на сигурността във фирмените

За да се осигури високо ниво на сигурност, всички операции по специализирано **транспортиране на евро в брой** ще бъдат ескортирани от полицията, включително транспортирането на монети и зареждането на банкомати. Най-голямото дружество за транспортиране на пари в брой възнамерява да наеме допълнителни превозни средства от съседните държави-членки, ако това се окаже необходимо с оглед на нарасналите потребности за транспортиране на пари в брой по време на прехода, и е придобило ново оборудване за сортиране и проверка на годността на новите банкноти и монети.

Естонските правоприлагащи органи увеличиха превантивните мерки срещу фалшифициране на евро в рамките на програмата „Перикъл” на Комисията.

Естония е поръчала 600 000 **миникомплекта** с евромонети, приблизително по един на домакинство, които от 1 декември ще бъдат продавани в банките и пощенските станции. Миникомплектите ще бъдат продавани на цена от 200 крони (номиналната им стойност е 200,12 крони или 12,79 евро) и съдържат 42 монети. За да се избегне евентуалното презапаяване, ще може да се закупуват най-много 5 миникомплекта наведнъж. От 1 януари 2011 г. ще започне продажбата на допълнителни количества, извън първоначалните 600 000 комплекта, за задоволяване на търсенето на евромонети от страна на нумизматиците. Миникомплектите са удобно средство за запознаване на обществеността с новите монети преди приемането на еврото и ще дадат възможност на търговците на дребно да връщат ресто единствено в евро. Ето защо Eesti Pank следва внимателно да следи продажбите на миникомплекти, за да осигури наличността на необходимите количества в цялата страна. Производството на допълнителни количества миникомплекти е също добра практика за задоволяване на колекционерското търсене, което може в определена степен да измести търсенето от страна на обикновените ползватели на монетите.

Най-голямото дружество за транспортиране на пари в брой е започнало производство на **комплекти с евромонети, които са предназначени за търговците на дребно** и ще се разпространяват сред професионалните клиенти пряко или чрез банките. Предвидени са два вида на стойност съответно 111 EUR (8 ролки) и 198 EUR (15 ролки). През септември броят на поръчаните комплекти достигна 40 000, а заплануваната продукция е над два пъти повече. В сравнение с предходния опит тези количества са значителни, което е похвално, тъй като не е желателно търговците на дребно да остават без евромонети по време на прехода, а също и като се отчита, че доставките на пари в брой за магазините може би ще бъдат по-нередовни през по-натоварените дни непосредствено след приемането на еврото.

Най-малко през периода от 1 декември 2010 до края на юни 2011 г. **търговските банки** ще извършват обмяната на крони срещу евро по обменния курс, без да налагат такси за обслужване или ограничения⁵ върху обменяното количество, във всички свои клонове, предлагащи касови услуги. Тази дейност ще продължи до края на 2011 г., но в по-малък брой клонове. За оптималното протичане на процеса банките ще започнат още от декември да работят с разширено работно време и допълнителен персонал. Повечето банкови клонове ще работят от 12 часа на 1 януари. Най-малко една от големите банки

помещения и т.н. Поради това той е по-подходящ за големи дружества, които имат нужда от значителни обеми евро в брой.

⁵ От практическа гледна точка обаче при обмяната на големи парични наличности може би ще е необходимо предизвестие. Между 1 и 31 декември 2010 г. само физическите лица ще имат право да обменят средства.

е заявила, че при опашки нейните клонове ще обслужват търговците на дребно с предимство (чрез специална система за регулиране на потока от клиенти). Това е добра практика, която е желателно да бъде възприета от всички банки, за да бъдат улеснени търговците на дребно да връщат ресто единствено в евро.

По принцип клоновете ще ограничат също разпространяването на банкнотите с висока номинална стойност (от 200 и 500 EUR) по време на преминаването към еврото, за да се намали рискът от изчерпване на евробанкнотите с ниска номинална стойност, използвани от търговците на дребно.

Към средата на септември приключи подготовката на програмата за обучение на банковия персонал и първите обучения вече предстоят. Адаптирането на терминалните устройства за банкови карти с цел опериране в евро напредна значително и не се очаква да създаде съществени проблеми. Тези терминални устройства ще започнат да оперират в евро в 0:00 часа на 1 януари 2011 г. За да се избегне евентуалното объркване, паричната единица ще бъде посочена на екрана на терминалните устройства. Подготовката на информационните системи напредва по план и окончателните тестове са насрочени за октомври/ноември.

Естонските пощи („Eesti Post“) ще вземат участие в процеса на обмяна на пари в брой с оглед на неговото гладко протичане, особено в селските райони. Eesti Post ще използват платформата си „Postipank“ (за съвместно предоставяне на услуги от Eesti Post и търговска банка „SEB“), за да обменят без комисионни крони срещу евро в над 180 пощенски станции в цялата страна между 1 и 15 януари 2011 г. През този период пощенските станции ще работят седем дни седмично, включително и на официалните празници 1 и 2 януари, както и в неделя на 9 януари. Всеки ще може да обменя пари в брой, включително и лицата, които нямат открита сметка в SEB. При необходимост Eesti Post може да ограничат обменяното на ден количество до максимално 1000 EUR в брой на клиент. И накрая, Естонските пощи подготвят подробен комуникационен план относно обменните услуги, които ще предоставят през периода на двойно обращение.

Зареждането на **банкоматите** с евро ще се осъществи основно на 30 и 31 декември, т.е. много от тях няма да функционират на тези дати (за да се избегне разпространението на евро преди 1 януари). Банкоматите с голям оборот ще бъдат заредени с евробанкноти последни. От 0:00 часа или съответно 00:15 часа на 1 януари, в зависимост от банката, около 90 % от банкоматите ще започнат да разпространяват само евробанкноти, а близо 10 % от терминалните устройства ще оперират и в двете парични единици и следователно няма да прекъсват своята дейност. Банкоматите ще бъдат зареджани предимно с банкноти с по-ниска номинална стойност (от 20, 10 и 5 EUR), а купюрите от 50 EUR ще бъдат предназначени единствено за банкоматите с висок оборот. Използването на банкноти с ниска номинална стойност в банкоматите представлява добра практика, която ще помогне на търговците на дребно да спазват препоръките за връщане на ресто единствено в евро.

Финансовият и банковият сектор отбелязва значителен напредък в подготовката на смяната на парите в обращение. Ангажирането на Eesti Post в процеса на снабдяване на населението с евро и на изтегляне на естонските крони от обращение представлява положителен факт, с който се гарантира, че във всички райони ще има банки или пощенски станции, осъществяващи обмяна на пари в брой.

Със задоволство се отчита и фактът, че банкоматите ще бъдат зареждани предимно с банкноти с ниска номинална стойност, като се избягват банкнотите от 50 EUR (с изключение на банкоматите с голям оборот). По този начин търговците на дребно ще могат да връщат ресто в евро, тъй като клиентите им няма да се разплащат с купюри с висока номинална стойност.

И накрая, следва да бъде насърчавана практиката на приоритетното обслужване на търговците на дребно, за да бъдат улеснявани при връщането на ресто единствено в евро.

Банките и пощенските служби следва внимателно да се подготвят за големия обем допълнителна работа и за значително нарасналия брой клиенти в началото на януари.

2.2. Подготовка на публичната администрация, подготовка на преминаването към еврото в селските райони и уязвими групи

Приспособяването на информационните системи в публичния сектор напредва по план. ИТ системите на повечето обществени институции вече са адаптирани, а трите институции с най-сложни информационни системи (т.е. данъчната и митническа администрация, социалноосигурителният институт и ИТ центърът на Министерството на вътрешните работи) отчитат, че ще адаптират системите си към еврото най-късно до 1 ноември 2010 г.

Министерството на финансите е съставило списък за контакти с представители на общините, на които редовно изпраща информация по електронен път. Проведени бяха редица срещи с представители на местните власти и посредством специалната мрежа за контакти на местните органи на управление бе водена редовна кореспонденция относно правната рамка и адаптирането на ИТ системите, като бе представен и списък със задачи, които трябва да бъдат осъществени преди приемането на еврото.

Затруднения може конкретно да бъдат изпитани в обществения транспорт при плащане с евробанкноти със средна и висока номинална стойност. Макар билетите в обществения транспорт да се плащат предимно по електронен път (например чрез мобилни телефони), част от тях все още се заплащат в брой. Властите възнамеряват да поставят върху автобусите, спирките и т.н. ясни съобщения, призоваващи пътниците да заплащат точната сума. Те предвиждат също да предоставят на дружествата за автобусен превоз еврокалкулатори, за да улеснят шофьорите при продажбата на билетите в брой (предимно по междуселските и междуградските маршрути).

Друг конкретен проблем представлява адаптирането на апаратите за отчитане на времето на паркиране (паркметри), които по принцип могат да приемат само една парична единица. Всички паркметри следва да бъдат адаптирани на четвъртия или петия ден след приемането на еврото, когато по принцип по-голямата част от плащанията вече ще се извършва в евро. След това всички неадаптирани паркметри следва по правило да прилагат режим на безплатно паркиране, за да не се насърчава използването на старата национална парична единица през периода на двойно обращение.

Използването на търговски автомати не е широко разпространено в Естония и тяхното адаптиране принципно няма да представлява съществено предизвикателство, тъй като

обикновено те приемат редица разплащателни средства (банкови карти, плащания чрез мобилни телефони и т.н.).

Горещо се приветства участието на Eesti Post в процеса на обмяна на пари в брой (вж. раздел 2.1 по-горе). Това значително ще улесни подмяната на парите в обращение за хората по селата, където банковите клонове са малко. Обучението на персонала на пощенските служби (едновременно боравене с две парични единици, защитни елементи на еврото, предоставяне на информация на гражданите) вече започна.

Изплащането на пенсиите (29 000 пенсионери все още получават ежемесечно своите пенсии в брой) се осъществява между първо и осемнайсетото число всеки месец, като пикът на плащанията е около 5/6-ти всеки месец. Това означава, че малко преди приемането на еврото няма да има значително нарастване на пенсионните плащания в естонски крони.

Значително предизвикателство представлява обмяната на наличните естонски крони на възрастните хора, които изпитват трудности при напускане на домовете си и може би ще се нуждаят от съответната помощ. Следователно социалните работници трябва да бъдат обучени, за да могат да дават отговор на основните въпроси, свързани с преминаването към еврото (обменен курс, двойно обращение, двойно обозначаване, защитни елементи на евробанкнотите и монетите и т.н.).

Специално внимание следва да се отдели на информирането на възрастните хора, които изпитват трудности при напускане на домовете си, относно преминаването към еврото. Те може евентуално да се нуждаят от помощ при обмяната на техните налични естонски крони.

Социалните работници следва да бъдат обучени, за да могат да отговарят на основните въпроси, свързани с преминаването към еврото.

2.3. Подготовка на предприятията

През периода на двойно обращение търговците на дребно ще се нуждаят от допълнителни количества пари в брой поради две причини: потребителите предпочитат да ги използват като „мини-банки“ за обмяната на своите налични средства в национална валута срещу евро (особено ако наблизко няма банков клонов) и услугите за транспортиране на пари в брой ще бъдат по-нередовни вследствие на нарасналите потребности за транспортиране на пари в брой по време на прехода. Ето защо най-вече големите търговци на дребно са предвидили засилени мерки за сигурност, в т.ч. по-голям брой охранителен персонал, камери за наблюдение и т.н.

Към края на септември 2010 г. големите търговци на дребно бяха изготвили прогнози за необходимото им количество пари в брой и им предстоеше сключване на споразумения с банките. През периода на преминаване към еврото те ще работят седем дни седмично и планират наемането на допълнителен персонал и откриването на допълнителни каси. След съответната проверка бе констатирано, че отделните ИТ системи могат да обработват плащания както в евро, така и в естонски крони, в т.ч. и смесени плащания. Освен това трябва да се гарантира, че отделните системи са съвместими помежду си. Допълнително ще бъдат поставени детектори за фалшиви банкноти във всички търговски обекти на големите търговци на дребно.

Предвижда се обучението на персонала да се проведе през есента, като то ще включва практическа подготовка на касиерите за боравене с две парични единици в присъствието на инструктор. Eesti Pank ще провежда курсове за инструктори.

От деня на приемане на еврото търговците на дребно би трябвало да връщат ресто единствено в евро. Затова следва да бъдат предвидени целесъобразни мерки за намаляване на натоварването на касиерите и ограничаване на времето за чакане на касите (например запознаване на касиерите с новата парична единица преди самото преминаване към еврото, осигуряване на отделни каси за плащане в крони, позволяващи тяхното опростено и пряко изваждане от обращение, откриване на информационни гишета в големите магазини, на които да се отговаря на въпросите на клиентите, наемане на временен персонал за опаковане на продуктите в супермаркетите и т.н). Търговците на дребно следва също да предвидят достатъчно пространство за съхранение на изтеглените от обращение крони и да планират тяхното транспортиране до банките. И накрая, далеч по-високата стойност на евромонетите спрямо националните монети ще представлява новост за естонското общество (националната монета с най-голям номинал, която се намира в обращение, се равнява на едва 32 евроцента) и следва да се обърне специално внимание на евентуалните проблеми, които могат да възникнат в тази връзка (например подходящото оформление на монетниците, обучение на персонала за боравене с монети и т.н.)

Напредъкът при подготовката на малките и средните предприятия (МСП) следва да се наблюдава редовно.

2.4. Предотвратяване на злоупотребите и на погрешно възприемане на изменението на цените от гражданите

Обществеността в Естония е загрижена относно евентуалното въздействие, което преминаването към еврото може да окаже върху равнището на цените (вж. резултатите от последното проучване на Евробарометър в раздел 3 по-долу). Следователно е особено важно естонските власти да вземат всички необходими мерки както за предотвратяване на злоупотребите, така и за избягване на погрешното възприемане на изменението на цените. От основно значение е да се наблюдава развитието на цените на често закупуваните стоки и услуги, предоставяни например от ресторанти, кафенета, фризьорски салони и т.н., тъй като то оказва непропорционално високо въздействие върху възприеманото изменение на цените.

Задължителното **двойно обозначаване на цените** в естонски крони и евро започна на 1 юли 2010 г. и ще продължи до 30 юни 2011 г. Процесът се контролира от Комисията за защита на потребителите на Естония (КЗП), който наблюдава двойното обозначаване в над 2 200 търговски обекта в цялата страна. През септември 25 инспектори на КЗП провериха около 1 160 търговски обекта. В 265-те предприятия, които по-рано не бяха приложили надлежно изискванията за двойно обозначаване на цените, бяха осъществени повторни проверки, за да се установи дали пропуските са отстранени. В рамките на проведените през септември проверки КЗП наложи глоби в 108 случая⁶.

⁶ Средният размер на глобите възлиза на 50 евро, а максималната глоба — на около 1 900 евро (30 000 крони). Инспекторите могат да определят на място вида на наказанието (предупреждение/глоба), но не и размера на глобата.

Имената на предприятията, които не спазват някои от изискванията за двойно обозначаване на цените, се публикуват ежеседмично на уебсайта на КЗП.

Докато през юли близо половината от предприятията не са извършвали правилно двойното обозначаване на цените, техният брой намалява до 40 % през август, за да падне под 30 % през септември и достигне малко под 20 % към средата на октомври. През първите два месеца основното нарушение бе необозначаването на цената в евро. Значителното подобрение между август и октомври се дължи на големия брой дружества, започнали да обозначават цените и в двете парични единици, а също и на намаляването на броя на дружествата, прилагащи неправилен обменен курс, докато броят на случаите на неправилно закръгляване се запазва. В рамките на текущото наблюдение на двойното обозначаване КЗП провежда също съвместни действия с неправителствени организации (предимно организации на пенсионери). Това представлява добра практика, която би могло да се използва за насърчаване и разширяване на интереса към споразумението за справедливо ценообразуване (вж. по-долу). Въпреки нарастването на броя на дружествата, съблюдаващи правилата за двойно обозначаване на цените, за тяхното по-добро спазване са необходими допълнителни усилия.

На 28 август редица представителни бизнес организации и КЗП поставиха началото на инициатива за **споразумение за справедливо ценообразуване** между дружествата. Водещата роля е поверена на Естонската търговска и индустриална камара, като се следва примерът на доброволните инициативи, използвани успешно при предходни преминавания към еврото. Подписалите споразумението лица (например търговци на дребно, финансови институции, местни органи на управление, интернет магазини и т.н.) се задължат да не злоупотребяват по време на преминаването към еврото, т.е. да не увеличават неоправдано своите цени и да спазват съответните правила. Участниците в споразумението имат право да използват стикер със специално лого.

Към средата на октомври броят на подписалите споразумението лица достигна 450 (включително 12 местни органа на управление), което съответства на 2 300 обхванати търговски и административни обекта. При нарушаване на условията на споразумението могат да бъдат налагани глоби⁷ и се отнема правото на използване на стикера. През септември бе проведена информационна кампания, включваща външна реклама и реклами по радиото, в печатните издания и интернет. Запланирана е и втора кампания. По оценка на Естонската търговска камара секторът на търговията на дребно в Естония обхваща около 3 500—4 000 действащи дружества и ето защо е важно броят на участниците в споразумението да бъде увеличен, като същевременно не трябва да се пренебрегват общините. За да се насърчи интересът към споразумението, следва да се предвиди използването на специално обучени за целта доброволци.

Следва да се гарантира, че наблюдението върху правилното прилагане на споразуменията за справедливо ценообразуване и евентуалните злоупотреби ще бъде осъществявано и на 1 и 2 януари.

Споразуменията за справедливо ценообразуване следва също така да бъдат допълнително популяризирани. Усилията следва да бъдат насочени конкретно към повишаване на участието на малките и средните предприятия. За тази цел

⁷

Максималната глоба е в размер 50 000 крони, което съответства на около 3 200 евро.

могат да бъдат използвани преминали през специално обучение доброволци (например студенти или пенсионери). Тук биха могли да се включат и доброволците, следящи понастоящем за надлежното спазване на изискванията за двойно обозначаване, които биха могли същевременно да популяризират споразуменията за справедливо ценообразуване. Споразуменията следва да бъдат подписани от всичките 226 общини.

Корективните мерки срещу страните по споразумението за справедливо ценообразуване, които не изпълняват съответните си задължения, следва да се предприемат възможно най-бързо. Правото да се позовават на спазването на споразумението (т.е. да използват логото) следва да бъде отнемано незабавно.

Специално внимание следва да бъде отделено също и на разкриването на злоупотребите и неоправданите увеличения на цените при често закупуваните продукти, предоставяни например в ресторанти, кафенета, фризьорски салони и т.н., тъй като то оказва непропорционално високо въздействие върху възприеманото от обществото изменение на цените, свързано с преминаването към еврото.

Усилията по прилагането на правилата за двойно обозначаване на цените също трябва да бъдат продължени.

2.5. Комуникация относно еврото

С количествените цели на комуникационната стратегия относно въвеждането на еврото в Естония трябва да се гарантира, че в момента на преминаване към еврото 90 % от всички естонски граждани ще бъдат добре информирани относно свързаните с преминаването практически аспекти и 65 % от населението на страната ще подкрепя еврото.

След Решението на Съвета от 13 юли естонските власти бързо организираха изпълнението на комуникационните планове. Тук спада набор от средства за пряк контакт с гражданите (поименни писма, семинари, изложби и т.н.) и за масово осведомяване (радио- и телевизионни съобщения).

Кампанията за масово осведомяване ще протече на три етапа между август и декември 2010 г. и цели разясняване на основните практически аспекти, свързани с преминаването към еврото. Чрез споразумение за отпускане на безвъзмездни средства Комисията финансира до 50 % от приемливите разходи за одобрените комуникационни мерки. Европейската централна банка подпомага националната информационна кампания, като предоставя публикации, организира изложби и други мероприятия в сферата на връзките с обществеността и осигурява значителна подкрепа за кампанията за масово осведомяване.

Мерките на кампаниите е трудно да бъдат оценени, тъй като по-голямата част от тях все още няма как да са достигнали до своите целеви групи. Проучванията на общественото мнение и обществената нагласа в медиите обаче безспорно сочат, че съществува страх от злоупотреби и загуба на покупателна сила. Уязвимите групи вероятно ще се нуждаят от допълнителна информация, която да възвърне тяхното доверие.

Остават само няколко месеца и Комисията призовава естонските власти решително да изпълнят, а при необходимост и да допълнят комуникационните планове за въвеждането на еврото, за да може необходимата информация да стигне навреме до всички жители на Естония. Трябва да се обърне специално внимание на уязвимите групи. Комисията също така препоръчва естонските власти да подготвят кризисен комуникационен план.

3. ОБЩЕСТВЕННОТО МНЕНИЕ В НАСКОРО ПРИСЪЕДИНИЛИТЕ СЕ ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ

От 2004 г. Европейската комисия е възложила на Евробарометър провеждането на проучвания в държавите, които са се присъединили към ЕС през 2004 г. и 2007 г. и още не са приели еврото, за да изследва отношението на гражданите към въвеждането на еврото и знанията им за него. Проучването „NMS-8“⁸ от есента на 2010 г. (Флаш Евробарометър № 307) представлява единайсетото от този род. То беше проведено през септември 2010 г.

За целите на настоящия доклад резултатите от последното проучване на Евробарометър бяха сравнени с резултатите от предишното проучване, проведено в новите държави-членки — НДЧ (Флаш Евробарометър № 296, май 2010 г.). С оглед на преобладаващия все още неблагоприятен икономически климат, включително кризата с държавния дълг на държавите-членки от еврозоната, последните резултати показват цялостен спад в подкрепата на гражданите на НДЧ-8 за въвеждането на еврото спрямо май 2010 г. Все пак сегашното равнище на подкрепа не е по-ниско отколкото при по-ранните проучвания от 2004 г. и 2005 г.

3.1. Подкрепа за еврото

Между май и септември 2010 г. подкрепата на гражданите на НДЧ-8 за въвеждането на еврото в техните страни отбеляза известен спад. Все пак относителното мнозинство от анкетираните като цяло очаква, че въвеждането на еврото ще се отрази положително на страната им (46 %, -3 процентни пункта). В личен план 43 % (-4 процентни пункта) от анкетираните очакват благоприятни последици, докато 44 % (+5 процентни пункта) — неблагоприятно въздействие. Около половината (47 %) от участниците в проучването са на мнение, че еврото е оказало положително въздействие в сегашните държави-членки на еврозоната.

44 % (-4 процентни пункта) от всички анкетираните приветстват идеята еврото да замести националната им валута, докато 45 % (+3 процентни пункта) не я одобряват. Докато румънците (51 %, -4 процентни пункта), българите (48 %, -3 процентни пункта) и унгарците (47 %, -7 процентни пункта) по-скоро одобряват евентуалното преминаване към еврото, анкетираните чехи (60 %, +7 процентни пункта), естонци (58 %, +4 процентни пункта) и латвийци (56 %, +6 процентни пункта) са по-склонни да изразят своето несъгласие с евентуалното приемане на еврото. Най-значително се

⁸ Проучванията на Евробарометър предоставят винаги резултати за новите държави-членки (НДЧ), които по това време не са членове на еврозоната. Последното проучване обхваща Полша, Чешката република, Унгария, България, Румъния, Латвия, Естония и Литва. Кипър, Малта, Словения и Словакия не са включени, тъй като вече са се присъединили към еврозоната. Бяха анкетиран общо около 8000 граждани, подбрани на случаен принцип.

увеличи дялът на гражданите, които не одобряват преминаването към еврото, в Литва (+6 процентни пункта, 34 %).

3.2. Скорост на въвеждане на еврото

Малко над една трета от гражданите на НДЧ-8 одобряват въвеждане на еврото в средносрочен план („след известно време“, 35 %, -4 процентни пункта), докато сходен дял от гражданите (38 %, +6 процентни пункта) предпочитат това да стане възможно най-късно. Около една пета (21 %, +6 процентни пункта) искат преминаването да бъде възможно най-скоро. Дялът на анкетираните, които искат еврото да се приеме възможно най-късно, беше най-голям в Полша (47 %, +8 процентни пункта), Чешката република (47 %, -1 процентен пункт) и Латвия (46 %, без промяна). Една четвърт от анкетираните в Естония (24 %, +1 процентен пункт) искат да приемат еврото възможно най-скоро, 38 % (без промяна) — след известно време, а 31 % (-5 процентни пункта) — възможно най-късно.

3.3. Информираност на населението

Мнозинството от гражданите на НДЧ-8 не считат, че са добре информирани за еврото (57 %, -2 процентни пункта), но нараства дялът (42 %, +1 процентен пункт) на тези, които се смятат за добре информирани. В сравнение с май 2010 г. четири месеца преди въвеждането на еврото в Естония дялът на анкетираните естонци, които се смятат за добре информирани относно еврото, отбеляза рязко увеличение, като достигна 65 % (+15 процентни пункта).

3.4. Очаквания спрямо еврото

Както и при предишните проучвания, преобладаващото мнозинство от гражданите на НДЧ-8 изразяват съгласие с различни положителни твърдения относно свързаните с еврото практически последици: например 90 % (без промяна) се съгласиха, че еврото би донесло удобства при пътувания в други държави, които също употребяват еврото, а 85 % (-1 процентен пункт) се съгласиха, че еврото ще улесни пазаруването в страните, които употребяват общата парична единица, и т.н..

Близо две трети от анкетираните (69 %, +3 процентни пункта) обаче се опасяват, че цените ще се увеличат след въвеждането на еврото, докато почти една пета (19 %, -4 процентни пункта) от гражданите вярват в дългосрочното стабилизиращо въздействие на еврото върху цените. В повечето държави-членки бе отчетено увеличение на дела на гражданите, които се опасяват, че въвеждането на еврото би довело до повишаване на цените. В Полша (81 %, +5 процентни пункта) и Естония (80 %, +3 процентни пункта) анкетираните продължават да са особено скептични по отношение на въздействието на еврото върху цените, като повече от три четвърти очакват повишаване на цените.